

Осипенко С.О.

*кандидат економічних наук, ст. викладач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Таврійський державний агротехнологічний університет*

БЮДЖЕТ УЧАСТІ ЯК ОДИН З НАПРЯМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Відповідно до положень окреслених в Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» метою політики у сфері децентралізації є відхід від централізованої моделі управління в державі, забезпеченні спроможності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні, реалізація у повній мірі положень Європейської хартії про місцеве самоврядування, принципів субсидіарності, повсюдності і фінансової самодостатності місцевого самоврядування [1].

Реалізація окреслених в Стратегії завдань знайшли своє відображення в прийнятті ряду законодавчих актів, які змінили підходи до територіальної організації влади в Україні, забезпечили впровадження довгоочікуваної адміністративно-територіальної реформи, створили можливість зміцнити фінансову спроможність та самодостатність органів місцевого самоврядування. Окреслені законодавчі впровадження сприяли зростанню соціальної активності громадян та бажанню долучатись до вирішення проблем територіальних громад мешканцями яких вони є.

У положеннях чинного законодавства визначено механізми, які надають право громадськості приймати участь у бюджетному процесі на місцевому рівні та соціально-економічному розвитку територій, а саме: громадські слухання, громадські ради, петиції. Проте дані механізми не стали дієвими та не знайшли широкого розповсюдження при залученні громадськості до процесів управління на місцях.

Таким чином, на сьогоднішній день, соціальна активність суспільства вимагає від органів місцевого самоврядування застосування дієвих механізмів співпраці з членами територіальних громад та долучення громадськості до вирішення місцевих проблем.

Найбільш вдалим світовим досвідом щодо залучення громадян до бюджетного процесу на місцевому рівні є використання бюджету участі (партисипативного бюджету, громадського бюджету). Саме методологію партисипативного бюджетування як форму прямої демократії можна розглядати як відкритий процес дискусії та прийняття рішень, в якому кожен мешканець територіальної громади має

можливість подати власну пропозицію та шляхом голосування вирішити який проект буде профінансовано за рахунок коштів місцевого бюджету.

Отже бюджет участі або партисипативний бюджет (Participatory Budget) – це місцевий бюджет, розроблений і затверджений за участю громадськості, це фінансовий план соціального управління, здійснюваного громадянами та місцевими органами влади [2].

Вперше в Україні учасницьке бюджетування було запроваджено у 2015 р. за підтримки польсько-української фундації співпраці PAUCI в містах Полтава, Черкаси та Чернігів.

Отримавши позитивний досвід щодо запровадження бюджету участі міста України активно почали переймати практику партисипативного бюджетування. Так, у 2018 р. бюджет участі запроваджено вже у понад 45 містах, а також принаймні у 10 об'єднаних територіальних громадах (ОТГ).

Бюджет участі може прийматись місцевими радами міст, ОТГ у вигляді цільової строкової програми або положення про місцевий бюджет участі. Прийняття бюджету участі у вигляді цільової строкової програми є більш ризиковим для реалізації, адже є вірогідність, що строк дії програми після її завершення не буде подовжено і, відповідно, не буде забезпечено подальшу реалізацію бюджету участі.

Мінімальна сума бюджету участі, як правило, становить не менше 1% від загальної суми доходів місцевого бюджету. При цьому слід зауважити, що проекти які фінансуються з бюджету участі поділяються на малі, вартість яких в середньому не перевищує 250 тис. грн. та великі – від 250 тис. грн. до 1 млн. грн.

Отже, в умовах посилення реалізації політики децентралізації влади в країні запровадження бюджету участі дає можливість сформувати довіру громадськості до місцевої влади та сприяє більш ефективному управлінню розвитком територій, створює ефективний механізм взаємодії структурних підрозділів органів місцевого самоврядування та громадян в бюджетному процесі.

Література

1. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

2. Писаренко В.П. Впровадження партисипативного бюджету / В.П. Писаренко // Вісник Полтавської держ. аграрної акад. – 2016. - № 1-2. – С. 51 – 54